

АНАЛИЗА БИЛАНСА

Додатак „Народном Благостању“

ГОДИНА III

БЕОГРАД, 22. АВГУСТ 1931.

БРОЈ 34

Садржај:

„Драх“ индустрија дрва д. д. Загреб—Цапраг
Дионичарско друштво за експлоатацију дрва — Загреб
Bankarsko i trgovačko a. d. — Beograd
Banka Metropol za međunarodnu trgovinu a. d. — Beograd

„ДРАХ“ ИНДУСТРИЈА ДРВА Д. Д. — ЗАГРЕБ-ЦАПРАГ.

Укупна сума биланце „Драх“ индустрија дрва д. д. у Загребу, дотично Цапрагу, износила је последњих 5 година:

године 1926	Дин. 146.6 милиона
године 1927	Дин. 182.7 милиона
године 1928	Дин. 225.6 милиона
године 1929	Дин. 246.5 милиона
године 1930	Дин. 120 милиона

До краја 1929. године биланс је растући. Појединих година и за неколико десетака милиона. У 1929. години пораст је нешто мањи него других година. А онда долази 1930. година. Укупна сума биланце смањена је од 246.8 милиона на 120 милиона. На мање од половине. Смањење биланце једног индустријског подuzeћа за 130 милиона је појава, на коју се тако често не наилази. Може коњунтура једне бранше бити још тако лоша, тешко је веровати, да би једино она имала за последицу, да се једна биланца Драхових димензија могла тако нагло преполовити.

Редуцирање биланце на испод половине мора се у првом реду приписати чињеници да се је до краја 1929. год. преко „Драха“ индустрије дрвета д. д. у Загребу обављало финансирање свих шумских подuzeћа бечке куће Драг. Подuzeћа Драховог консерна, у првом реду она у Пољској, била су финансирана преко загребачког подuzeћа. Загребачки „Драх“ потраживао је тешке милионе, боље речено десетке милиона од подuzeћа која су се налазила ван наше државе. Са друге стране он је имао знатне обавезе према бечкој централи, која му је прибављала сретства не само за водење властитог погона него и погона афилираних подuzeћа.

У прошлој години је финансирање осталих подuzeћа Драховог консерна преузела бечка централа. Према томе југословенски Драг, да га тако назовемо, нема више потраживања према осталим Драховим подuzeћима. Али нема више ни толико знатних дуговања према својој централи. Цифре из биланце за 1930 годину односе се једино на пословање Драха у Југославији. Тиме што је база биланце 1930. год. сасвим друга него што је база биланца за раније године, тешко је упоређивати једну са другима.

Биланца за 4 последње године пружа следећу слику:

Активна	1927.	1928.	1929.	1930.
	у хиљадама динара			
Благајна и ефекти	14.964	7.608	7.070	1.765
Инвестиције	23.717	25.887	26.879	27.081
Шуме и дрво	51.822	69.401	82.158	56.703
Дужници	91.822	121.355	128.239	34.468

Пасива

	10.000	10.000	10.000	10.000
Главница				
Резерва	760	850	910	910
Амортизација	4.975	6.875	7.895	8.875
Повериоци	162.051	205.294	226.172	98.746
Добитак	1.280	1.485	597	597

Благајна и ефекти опали су у прошлој години од 7 милиона на 1.8 милиона динара. Вероватно је да лежи код те скупне позиције тежиште код ефеката, јер се обично не држи веће залихе готовине. Смањење залихе ефеката за преко 5 милиона, даје наслућивати да су из портфеља југославенског Драха издвојене и акције неких афилираних подuzeћа и пренесене на бечку кућу.

Инвестиције су у главном на истом нивоу. Значи да нема редуције код југославенског „Драха“. А с обзиром на прилике индустрије дрвета тешко би их било и провести. Пилане се данас не могу продавати. У идућој биланци ће инвестиције бити нешто ниже јер је продата палата у којој се је налазио загребачки биро. Драг је своје пословање концентрисао у Цапрагу и тамо пренео и дирекцију која је била у Загребу. То ће допринети снижењу режијских трошкова.

Шуме и дрво су редуциране за преко 25 милиона динара. Код данашње коњунктуре сва шумска подuzeћа гледају да што више продају, макар и уз ниже цене, а на другој се страни суздржавају сваких већих куповина. Док траје падање цене, тешко је купити шуме које се могу експлоатирати тек за коју годину. Ризико је доста знатан а искуства доста лоша да би се сериозна подuzeћа упуштала у такве спекулативне послове.

Дужници су редуцирани од 128 милиона на 34 милиона. Скоро за 100 милиона. Не може се видети колико је од те редуције дужника погођен југославенски посао а колико отпада због преноса на централу ради пословања ван Југославије. С обзиром на знатан пад цена шума и дрвета може се претпоставити да су опали и дужници. А могуће је опет и то да се је, само да се што више робе прода било склоно поделити веће и дуже кредите него обично.

Код пасиве једина је промена та да су повериоци опали од 226 милиона на 98 милиона. Дакле преко половине. То је пре свега у вези са преносом потраживања према осталим афилијацијама на централу. Али и ради мањег обима југославенске биланце. Смањење позиције „шуме и дрво“ за 25 милиона динара мора да делује и на смањење „повериоца“ код подuzeћа, које нема знатна властита сретства и које је упућено на кредите од стране централе.

Чисти је добитак исти као и 1929. године. С обзиром на пословну коњунтуру добитак је испао већи него што се могло очекивати. Међутим „Драх“ је подuzeће таквих ди-

мензија и тако је солидно, да је и код најлошије коњунктуре увек у стању да искаже чисти добитак од пар стотина хиљада динара.

Иако пословање данас није интензивно а коњунктура таква да лошија не може бити, ипак нема ни говора да би „Драх“ напустио Југославију и да би своје деловање концентрирао у другим земљама, у првом реду у Русији. Он ради, као и сва велика шумска предузећа у више држава. Нучим се поправи коњунктура он ће свој југославенски посао поново појачати.

ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ ДРВА — ЗАГРЕБ.

Смрћу Виктора Е. Фримана, Дионичко друштво за експлоатацију дрва претрпело је тежак удар. В. Фриман је био онај који је провео санацију предузећа, кад је било потребно, у циљу отписа губитка, отписати главницу од 40 милиона динара и резерву од 15 и намакнути нову од 5 милиона. Још више, он је био један од фактора који су омогућили да је Дионичарско друштво за експлоатацију дрва у иноземству дошло до знатних, за наше прилике ванредно повољних кредита.

Како Дионичарско друштво за експлоатацију дрва спада донекле у концерн Кредитаншталта у Бечу то се је и кредитирање вршило преко Кредитаншталта дотично Амстелбанке у Амстердаму. Пошто ће за отплату дуговања код Амстелбанке већ из нарави посла а и прилика индустрије дрва, требати времена требати ће у догледно време тражити и новог финансијера.

Извештај равнатељства Експлоатације дрва, ма да је ванредно кратак, одликује се нарочитом искреношћу. Отворено признава слабије пословање својих афилијација „Вирбо“ у Вировитици и Босанског д. д. за искоришћавање дрвета у Бањалуци. А Експлоатације је добрим делом холдинг компанија, која финансира та два предузећа, која имају далеко веће инвестиције него што их има Експлоатација и која за продукцију дрвета једино долази у обзир.

У извештају се вели да тежина, којом је привредна криза захватила дрвну индустрију, одузима нам за сада сваку наду на боље резултате у идућој години. Што више остане ли криза константна у досадашњој својој форми, то нас и већи пословни неуспех неће моћи изненадити. Овде се опрезно наговештава да ће ова пословна година бити још неповољнија и да ће свршити са губитком. А прилике се, ма да се ради на картелирању, нису битно измениле, уколико се у неким правцима нису и погоршале. Ове ће године сва наша шумска индустрија ако буде иоле исправно балансирана, морати завршити пословну годину са губитком. А изгледа да је индустрија дрвета ушла у период седам гладних година. Међутим за Експлоатацију, благодарећи гресима ранијих управа већ дуго времена није било дебелих година.

Биланса за 4 последње године овако изгледа :

Активна	1927.	1928.	1929.	1930.
	у хиљадама динара			
Готовина	204	274	273	135
Ефекти	38.298	37.472	29.353	29.397
Роба	1.491	1.588	2.104	1.748
Римесе	2.129	2.617	3.517	8.420
Инвестиције и инвентар	9.635	9.525	9.592	9.555
Дужници	110.827	115.666	100.438	77.467
Губитак	54.189	—	—	—

Пасива

Главница	40.000	5.000	5.000	5.000
Резерве	15.030	271	271	271
Амортизација	2.534	3.228	3.922	4.604
Повериоци	158.156	156.969	134.961	115.311
Добитак	—	31	42	9

Као повољну чињеницу морамо сматрати да је и прошле године успело снизити дужнике. Године 1929. они су снижени за 15 милиона. А прошле године за 23 милиона. За две године скоро 40 милиона. Под дужницима се на првом месту наводе афилирана предузећа која су финансирана по Експлоатацији. Од туда и велика залиха ефекта. Снижење дужника значи да афилирана предузећа смањују своје пословање. А то је најпаветније што се може данас урадити у дрвеној индустрији.

Редукцијом дужника било је омогућено смањити и повериоце. Године 1929. за 22 милиона а прошле године опет за скоро 20 милиона. Укупна редукција прелази 40 милиона. Не само што се уштеди на каматама а код лоше коњунктуре уштедети на каматама значи много, него, с обзиром на догађаје код Кредитаншталта и слома Амстелбанке много значи, ако су обавезе за 40 милиона динара мање.

Роба претставља минималну вредност, што је у вези са карактером предузећа као холдинг. Ни инвестиције нису знатне. Код укупне суме билансе од преко 120 милиона не износе нити 10 милиона. Инвестиције су заправо вредности папири. Све инвестиције износе 40 милиона. Властита средства само 5 милиона. То је било лако док је било јако залеђе у Кредитаншталту. Али што сада.

Чисти добитак износи 9 хиљада. Са преносима из ранијих година 124 хиљаде. То ће добро доћи за смањење губитака у овој години. Само ако то буде било довољно.

Ситуацију би се могло брзо спасити ако се енергично приступи провођењу картелирања. Али једва да је дошло до неке врсте картела горива дрвета, заребачка је општина позивом на прописе о сузбијању скупине, одредила истрагу због повећања цена горивом дрвету. Наше административне власти ниже инстанце виде у картелима само тенденцију за поскупљење цена. И док се око стварања картела ради у првом реду на иницијативу Мин. шума и док у том погледу предњаче државна предузећа као на пример Шипад, административне власти ниже инстанце спремају се да против тог картелирања отворе акцију тек што је почео радити.

BANKARSKO I TRGOVAČKO A. D. — BEOGRAD.

Bankarsko i trgovačko a. d. u Beogradu osnovano je pre deset godina sa glavnicom od pet miliona dinara, koliko iznosi i danas. Akcija ima 25.000 à 200 dinara. Ono je zapravo još starije, ali ranije nije bilo akcionarsko društvo, već preduzeće osnovano od dva mlada čoveka, koja su se uortačila, donevši u posao skroman kapital, ali u toliko veću bankarsku praksu i znanje.

Bankarsko i trgovačko a. d. mogli bismo nazvati najčistijom efektivnom bankom kod nas. Ona se bavi i svim ostalim regularnim bankarskim operacijama, ali se je ipak od svega svog početka specijalizirala u jednom jedinom poslu, kome posvećuje najveću brigu i u kome su njegovi upravljači stekli optimum iskustva — u kupovini i prodaji hartija od vrednosti, privatnih preduzeća ili državnih, za sopstven račun ili za onaj komitenata. Trgovina hartijama od vrednosti, naročito privatnih, nalazi se kod nas još u dosta nerazvijenoj fazi. Ona je do juče bila domena malih sarafa i menjača, koji su taj posao obavljali preko svojih šaltera. Naše akcionarske banke slabije su se bavile efektima; u koliko nije bilo po sredi prodavanje ili plasiranje akcija preduzeća u kojima su bila zainteresovana

— ona su kupovala akcije jedino po nalogu komitenata. Međutim poslednje dve godine je i kod njih trgovina efekti povećana — ali je to posledica naročitih prilika, koje vladaju na novčanom tržištu. Banke su prešle na taj posao nekako iz nužde, privremeno, pošto je trgovina hartijama od vrednosti, specijalno državnih, nudila mogućnost likvidnog plasiranja suviše gotovine.

Trgovina sa efektima iziskuje naročite sposobnosti a specijalno kod onih koji smatraju taj posao kao glavni cilj privređivanja, kao što je to slučaj kod Bankarskog i trgovačkog a. d.; u tome se pogledu ono i bitno razlikuje od ostalih naših banaka i njihove poslovne politike. Kod nas ima vrlo malo bankara kojima je struktura privatnih akcionarskih preduzeća, kao i interna vrednost akcija toliko dobro poznata kao upravljačima Bankarskog i trgovačkog a. d. To je municiozan posao koji traži dugogodišnje studije i neprekidno posmatranje informacija, ali je od vrlo velike važnosti posavetovanje klijentele! Bankarsko i trgovačko a. d. bavi se i prodajom efekata na rate; uprava podvlači, da taj posao zahteva veliku administraciju i rad, ali mu se ipak posvećuje sva pažnja, jer se smatra, da je plasman novca u ovu vrstu poslova potpuno siguran.

Poslednje tri godine bančini su poslovi pokazivali rapidan porast — pošto je u trgovini hartijama od vrednosti postojala naročita konjunktura i pošto je i trgovina prodaje efekata na rate zakonski normirana.

Ovo povećanje volumena poslova nam najlepše pokazuje upoređenje glavnih bilansnih pozicija za poslednje četiri godine. Dobijamo sledeću sliku:

Račun izravnjanja.				
Aktiva	1927.	1928.	1929.	1930.
	u hiljadama dinara			
Blagajna i kod Nar. banke	672	949	948	1.478
Potraživanja kod banaka	—	593	370	944
Devize i valute	478	614	448	648
Hartije od vrednosti	3.797	3.185	3.548	5.177
Vrednost rezervnog fonda	237	261	317	358
Vrednost penz. fonda	81	95	110	110
Menice	6.163	7.849	5.667	5.191
Dužnici	6.381	9.166	12.501	12.686
Nepokretnosti	1.096	1.075	1.053	1.032
Nameštaj i pribor	136	158	160	164
Ostave i dužnici po gar.	19.082	22.470	24.267	30.155
Pasiva				
Glavnica	5.000	5.000	5.000	5.000
Rezervni fond	237	277	317	358
Penzioni fond	96	117	137	158
Ulozi na šted. i tek. rač.	8.063	12.117	14.376	19.410
Poverioci	2.503	2.996	2.657	347
Reeskont	2.689	2.981	2.174	2.040
Dobit manje dotacije	452	459	461	477
Zbir aktive i pasive	38.126	46.419	49.392	57.946
Račun gubitka i dobitka.				
Rashodi				
Ukupni troškovi	1.267	1.282	1.408	1.891
Kamata	891	1.313	1.489	1.483
Čista dobit	492	499	501	518
Prihodi				
Prenos dobiti	14	18	24	26
Kamata	1.640	2.276	2.535	2.898
Provizije, prih. od nepokr.	995	800	840	968
Zbir rashoda i prihoda	2.650	3.095	3.399	3.893

Bilansi su vrlo pregledno sastavljeni. Zbir je u 1930. godini, prema 1927. godini za skoro 20 miliona veći i iznosi 58 miliona dinara. Glavnica je ostala nepromenjeno na 5 miliona, a rezerve su povećane na 56 hiljada, dakle na preko 10% glavnice. Neobično interesantno je kretanje uloga. Po tekućim računima i po uložnim knjižicama dostigli su krajem 1930. godine rekordnu visinu od 19.41 milion dinara; od toga otpada 11.76 miliona na uloge na štednju i 7.64 miliona na uloge po tekućim računima. Ovakav iznos uloga je kod jedne tipično efektne banke zapravo iznenađujući; ali je dokaz velikog poverenja bančinih mušterija i štediša, jer koliko je nama poznato ovi su uložnici mahom sitni ljudi. Za vreme poslednje tri godine ovi su uložnici porasli za skoro 140%, od 8 miliona na 19.4 miliona din. Zbog ovako snažnog priliva uložnika mogli se smanjiti poverioci; od 3 miliona, koliko su iznosili u 1928. godini i 2.66 miliona u 1929. godini reducirani su krajem 1930. godine na svega 347 hiljada dinara. Istovremeno je smanjen i reeskont: od 2.98 miliona u 1928. godini na 2.04 miliona u 1930. godini. Vidimo dakle, da su poverioci i reeskont prema 1929. godini manji za skoro 4 miliona, ali da su zbog porasta uloga od 7 miliona, krajem 1930. godine ukupna sretstva za 21.8 miliona uvek još za preko 3.5 miliona veća no krajem 1928. godine.

Ukupna bančina sretstva iznose krajem 1930. godine, zajedno sa dobitkom skoro 28 miliona dinara. Odnos tuđih ka sopstvenim sretstvima je kao 4 : 1 što je svakako vrlo povoljno.

U aktivi pokazuje nam se plasman svih tih sretstava — iz čega i vidimo, koliko je obimna specijalizacija i u kojoj preovlađuju angažmani u kupovini i prodaji hartija od vrednosti. Najveća je pozicija „dužnici“, sa 12.69 miliona dinara; ova je pozicija prema 1927. godini udvostručena, a sastavljena je na sledeći način: kreditirano je dinara

na hartije od vrednosti uz založnice	2.912,511.—
na podlozi hartija od vrednosti	4.434,377.—
na hartije prodane na otplatu	859,998.90
na podlozi drugih osiguranja	4.479,889.83
Ukupno	12.686,776.73

Na menične kredite dato je 5.19 miliona dinara; ova je pozicija poslednjih godina prilično reducirana — prema 1928. godini za 2.66 miliona dinara. Sopstvene hartije od vrednosti bilansirane su sa 5.18 miliona dinara; ako tome dodamo još i vrednosti fondova, koje su takođe plasirane u efekte, onda vidimo da je u hartije plasirano 5.64 miliona, ili taman toliko, koliko iznose sopstvena sretstva. Bankarsko i trgovačko a. d. ima i veoma razgranatu trgovinu u devizama i valutama, koja čini za banku jednu važnu i unosnu granu njezinih poslova. Per saldo 1930. godine iskazan je u bilansu iznos od 648 hiljada dinara deviza i valuta. Nepokretnosti bančine bilansirane su sa 1.03 miliona dinara.

Likviditet svih tih plasmana je prvoklasan, pošto možemo hartije od vrednosti smatrati kao vrlo likvidne. Tako vidimo, da je od ukupnih 28 miliona dinara likvidno plasirano:

u hiljadama dinara	
u blagajni	1.175
na žiro kod Narodne banke	302
u devize i valute	648
u potraživanja kod novčanik zavoda	944
u sopstvene hartije od vrednosti	5.645
u kredite na hartije od vrednosti	8.207
Ukupno	16.921

što drugim rečima znači, da je preko 60% sviju bančinih sretstava vrlo likvidno plasirano!

Zbog intenzifikacije poslovanja je i bruto dobitak u 1930. godini za skoro 500 hiljada dinara veći no lane.

Dve su stvari koje u bančinih rashodima padaju u oči: prvo, da su rashodi po kamatima ostali jednaki onima u 1929.

godini — zbog redukcije skupih poverioca i uprkos povećanih uloga, a drugo, da su poslovni troškovi, zajedno sa otpisima dubioznih potraživanja i porezima relativno vrlo maleni. Oni iznose krajem 1930. godine 1.89 miliona, od čega otpada:

	u hiljadama dinara
na plate, dodatke, dnevnice i putni trošak	606
na kirije	162
na razne bančine troškove	484
i u poreze, otpise itd.	639
Ukupno	1.891

Čista dobit varira ove godine oko pola miliona dinara, tako i 1930. godine, u kojoj iznosi 518 hiljada dinara. Podeljena je na sledeći način: 7% članovima oba odbora i činovništvu 36.283 dinara, 5% rezervnom fondu 25.916 dinara, 3% pensio- nom fondu 15.549 dinara, na ime dividende 400.000 dinara, a 40.575 dinara preneto je na novi račun.

U svojoj dividendnoj politici banka pokazuje vanrednu stabilnost, sve od svog postanka, dakle čitavih deset godina ona isplaćuje na ime dividende 8% odnosno 16 dinara na akciju od 200 dinara.

U 1930. godini, jubilarnoj, uprava banke pretrpela je smrću svoga predsednika Stevana J. Kapamadžije i potpredsednika Ilije S. Jankovića, koji su stekli velike zasluge za polet bančin. Sem njih u upravi za 1930. godinu nalazili su se još i g. g.: Dr. Svetislav Mihajlović, advokat, Srbislav Jevrić, direktor i Karel Kašper, direktor, a u Nadzornom odboru g. g.: Voja S. Spasojević, Dr. Slavko Jevrić, Vršac i Rihard Škarka.

BANKA METROPOL ZA MEĐUNARODNU TRGOVINU D. D., — BEOGRAD

Banka Metropol za međunarodnu trgovinu d. d. u Beogradu osnovana je 1922. godine sa glavnicom od 5 miliona dinara, podeljenom na 10.000 komada akcija á 500 dinara.

U prvim posleratnim godinama naše su banke imale pune ruke lukrativnih poslova najraznovrsnije prirode. Međtim, ipak izgleda, da one u to doba nisu pokazivale dovoljno razumevanja ili volje za finansiranje naše uvozne trgovine, što su naši trgovci uvoznici teško osećali. Zbog toga nije ni čudo, da se je jedna grupa trgovaca uvoznika iz beogradske čaršije odlučila, da osnuje svoju banku. Ova je ideja ostvarena 1922. godine, a banka je dobila firmu Banka Metropol za međunarodnu trgovinu. Vidimo dakle, da je osnovana sa napred utvrđenom, specijalnom zadaćom — za finansiranje uvozne trgovine. Prema tome ona se je u svojoj poslovnoj politici ograničila pre svega na davanje kratkoročnih kredita uvoznicima, putem eskontiranja njihovih poslovnih menica i putem tekućih računa. Pored toga, razume se, obavljala je ona i sve druge bankarske poslove.

Banka Metropol je na glasu solidne i veoma rigorozne banke — što ju je i spaslo sviju glavobolja i neprilika iz deflacionog perioda i sadašnje depresije. Ipak treba podvući jednu veoma važnu činjenicu. Uprkos sve oštrijoj privrednoj krizi obim poslova neprekidno raste. Pri tome treba podvući da je to u glavnome posledica spontanog povećanja uložaka na štednju i tekućih računa a ne zbog povećanja poverioca. To je važno.

Glavne bilansne pozicije za poslednje tri godine pokazuju sledeću sliku:

Aktiva	Račun izravnjanja.		
	1928.	1929.	1930.
	u hiljadama dinara		
Blagajna	1.273	1.238	1.048
Menica	2.858	3.032	4.018
Tekući računi	8.043	9.117	8.645
Zaloga	61	92	82

Vrednost rez. fonda	285	300	305
Hartije od vrednosti	338	548	1.597
Nepokretnosti	2.238	2.238	2.238
Nameštaj i pribor	261	234	210
Garancije, ostave, kaucije i t. d.	14.865	22.328	18.250

Pasiva

Glavnica	5.000	5.000	5.000
Rezervni fondovi	824	906	1.003
Ulozi na štednju	5.469	6.393	7.161
Tekući računi i poverioci	3.067	4.133	4.583
Hipotekarni dug kod D. H. B.	131	66	52
Tantijema	49	50	49
Dobit za podelu	250	250	250
Razna pasiva	65	54	65
Reeskont	529	—	—
Zbir bilanse	30.257	39.191	36.394

Račun gubitka i dobitka.

Rashodi

Kamata	953	881	867
Porezi i prirezi	286	146	105
Troškovi	592	560	517
Otpisi	226	236	236
Amortizacija	44	44	44
Dotacije	33	33	33
Tantijema	49	50	49
Dobit za podelu	250	250	250

Prihodi

Kamata	1.323	1.312	1.323
Provizija	608	440	328
Prihodi nepokretnosti	186	177	138
Prihodi od efekata	192	158	158
Razni prihodi	121	115	135
Zbir prihoda ili rashoda	2.435	2.203	2.104

Prilikom analiziranja bilansa novčanih zavoda mi smo već češće puta kritikovali praksu, uobičajenu kod nas, da se u bilansu razne ostave, kaucije i t. d. pribrojavaju bilansnim pozicijama. Pravilno je, da se te pozicije iskazuju u bilansu ali mora to biti odvojeno. Tako praktikuju mahom i sve prečanske banke.

Ova naša napomena ima svoj razlog. Ako na primer uporedimo zbir bilanse banke Metropol za 1930. godinu sa onim iz 1929. godine, onda vidimo, da je u 1930. godini manji za 3.5 miliona dinara, kod 36.3 miliona. Dakle, za skoro 10%. Iz toga moglo bi se zaključiti, da su sretstva, kojima je raspolagala banka krajem 1930. godine bila manja no u 1929. godini i da je prema tome i volumen njezinih operacija bio manji. Međtim, gornja nam tablica pokazuje, da to nije slučaj. Samo je priliv uložaka poslednje dve godine za 2.6 miliona dinara veći, a u poslednjoj godini, kad uložci kod mnogih banaka stagniraju, oni su kod Banke Metropol porasli za preko 750 hiljada dinara. Tome treba još i dodati, da je banka prema svojoj strukturi daleko od toga da bude depozitna banka. Ona uložaka uopšte ne traži, a u koliko sami pritiču, dokaz su poverenja, koje banka uživa. To će biti pre svega uložci njezinih komite-nata trgovaca-uvoznika.

Glavnica je ove godine ostala nepromenjena na 5 miliona, a rezerve su u 1930 godini dostigle 1 milion dinara, tako da iznose sopstvena sredstva 6 miliona dinara. Ulozi na štednju i tekući računi zajedno sa poveriocima paralelno se povećavaju. Za poslednje dve godine prvi su porasli od 5.47 miliona na 7.16 miliona a drugi od 3.06 miliona na 4.58 miliona dinara. U 1928. godini iskazan je i reeskont sa 529 hiljada dinara, ali u nared-

nim godinama ove pozicije više nema. Hipotekarni dug kod Državne hipotekarne banke, koji je još krajem 1928. godine iznosio 131 hiljadu dinara, postepeno se otplaćuje, tako da iznosi krajem 1930. godine svega još 52 hiljade dinara. Ukupna strana sretstva povećana su za poslednje dve godine od 9.19 miliona na 11.79 miliona, a ukupna sretstva, kojima banka raspolaže, od 15.32 miliona na 18.1 milion dinara (uračunavši i čistu dobit).

Odnos tuđih ka sopstvenim sretstvima je kao 2:1.

U aktivi, najveća je pozicija „tekući računi“ sa 8.64 miliona dinara. Prema prošloj godini smanjeni su za 472 hiljade dinara — ali su krediti, dati na osnovu menica znatno porasli; od 2.86 miliona krajem 1928. godine na 4.02 miliona u 1930. godini. Iz toga izlazi, da se poslednje vreme forsiraju menični krediti što je važno zbog povećane sigurnosti i kratkoročnosti. Krediti na zalogu hartija od vrednosti iznose 82 hiljada dinara. Dalje pada u oči kretanje pozicije hartije od vrednosti. U 1928. godini njihova je vrednost iskazana sa 338 hiljada dinara, a krajem 1930. godine sa 1.60 miliona dinara; znači da je porasla za 1.26 miliona. To je pojava, koja je u poslednjoj godini tipična kod svih naših banaka, jer je plasman u hartije od vrednosti u 1930. godini predstavljao veoma unošan posao. Banka napominje, da se ti efekti sastoje isključivo iz državnih obveznica, koje su u prošloj godini odbacile lepo ukamaćenje. Zajedno sa hartijama od vrednosti rezervnih fondova, bančin portfelj iznosi skoro 2 miliona dinara. Nepokretnosti su bilansirane sa 2.23

miliona sve tri poslednje godine nepromenjeno; to su dve velike zgrade, koje predstavljaju danas višestruku vrednost i prema tome tihu rezervu bančinu.

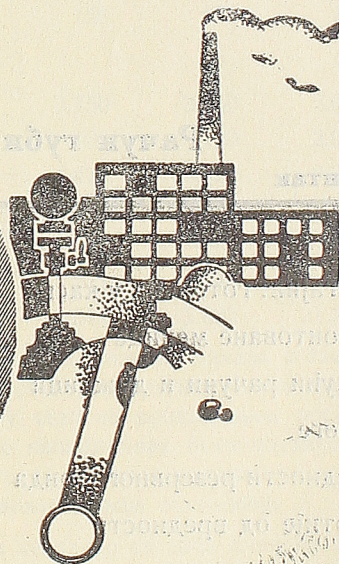
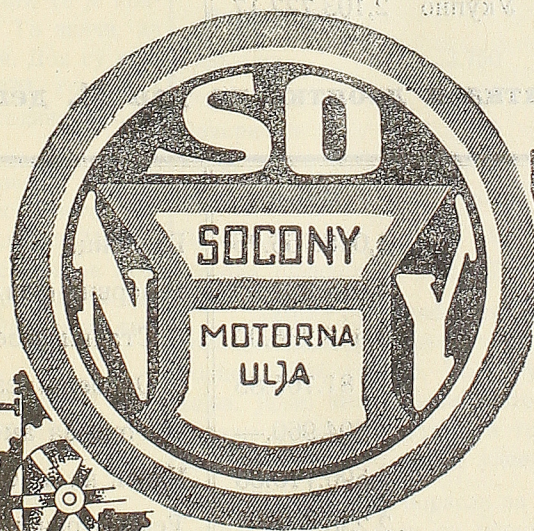
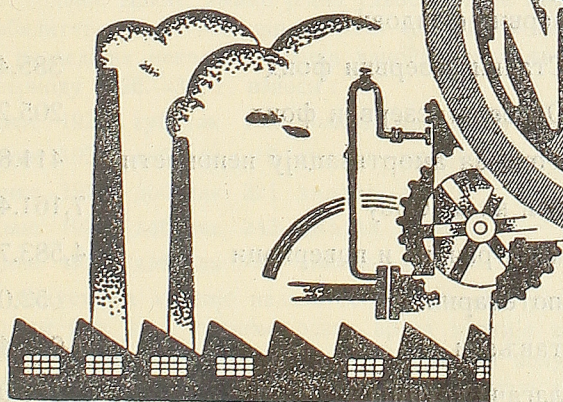
Bruto dobit je poslednje tri godine u opadanju: od 2.43 miliona na 2.1 milion dinara. To opadanje je prouzrokovano smanjenjem prihoda od provizije i nepokretnosti, dok su prihodi od kamata ostali stacionarni. Rashodi po kamatama su smanjeni, upkos povećanja uloga, što je svakako u vezi sa obaranjem kamatne stope. Čista dobit je sve tri poslednje godine ostala jednaka; kako su bruto-prihodi smanjeni, ovo se moglo postići jedino smanjenjem rashoda: vidimo, da je sprovedena striktna štednja; troškovi i plate smanjeni su za poslednje dve godine od 592 hiljade na 517 hiljada a istovremeno su smanjeni i porezi i prirezi, od 286 hiljada na 105 hiljada dinara. Otpis iznose nepromenjeno 236 hiljada dinara.

Čista dobit iznosi 376 hiljada dinara a podeljena je na sledeći način: na amortizaciju 44 hiljade, dotaciju fondovima 49 hiljada, a na ime dividende 250.000 dinara odnosno 25 dinara na akciju od 500 dinara, što je jednako 5%. Toliko plaća banka Metropol već nepromenjeno 5 godina.

U upravi se nalaze: Predsednik: Marko D. Demajorović; potpredsednik: Moric A. de Majo; članovi: Jakov S. Konforti, Ivan Vešeli, Avram J. Avramović, Isak S. Levi.

Nadzorni odbor: Predsednik: Žak J. Bencijon; potpredsednik: Solomon L. Mošić; članovi: Isak A. de Majo, Lazar D. Demajorović.

SOCONY
MOTORNA ULJA
sastavni dio
svakog stroja

Standard Oil Company
of Jugoslavia

Beograd
Akademija nauka
Telefon 859, 2198, 1473

Zagreb
Kumičićeva 5
4651, 4652, 4518

Читајте наше анализе биланса

